

سناریوپردازی آینده ورزش دانشگاهی ایران با رویکرد آینده پژوهی

محمد رضا فتحی^۱، محمد حسن ملکی^۲، علی صابری^{۳*}، عاطفه زندآگاهی^۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۹/۱۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۴/۱۱

چکیده

هدف: هدف اصلی این پژوهش، آینده پژوهی ورزش دانشگاهی ایران می‌باشد. **روش‌شناسی:** در این پژوهش با استفاده از دو روش آینده‌پژوهی شامل تحلیل ساختاری و سناریونگاری ابتدا به شناسایی عدم قطعیت‌های کلیدی ورزش دانشگاهی ایران پرداخته و سپس سناریوهای آتی پیش روی ورزش دانشگاهی ایران تدوین گردید. داده‌های اولیه تحقیق با استفاده از مصاحبه با خبرگان ورزش دانشگاهی و مرور ادبیات و پیشینه تحقیق جمع آوری شد و در قالب پرسشنامه خبره‌سنجی و با استفاده از نرم افزار میک مک مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. تعداد خبرگان تحقیق در این پژوهش ۴۵ نفر از اساتید و متخصصین ورزشی می‌باشند.

یافته‌ها: از میان هفده عامل موثر، ده عامل با اهمیت شناسایی گردید و با تجزیه و تحلیل نرم افزار میک مک در نهایت دو عامل کلیدی حمایت‌های مالی و اقتصادی و سبک زندگی مشخص شد. براساس این عوامل و با استفاده از نرم افزار سناریو ویزارد و ماتریس اثرات متقابل چهار سناریو بدست آمد. این سناریوها شامل سناریوی عصر شادی، دنیای بی تفاوتی، دنیای تنبل ها و دنیای افسرده می باشند.

نتیجه‌گیری: در سناریوی عصر شادی که بهترین وضعیت را نشان می‌دهد حمایت مالی زیاد و سبک زندگی مناسب آینده خوبی را برای ورزش دانشگاهی رقم می‌زند. سناریوی دنیای افسرده هم بدترین وضعیت را نشان می‌دهد که در آن حمایت مالی کم، زیرساخت‌های نامناسب و عدم فرهنگ‌سازی برای سبک زندگی پویا جوانان و دانشجویان را به سمت ورزش سوق نمی‌دهد. از طریق شناخت بهترین و مطلوب‌ترین آینده می‌توان برنامه‌های فعلی را به سمت تحقق آن سوق داد.

واژه‌های کلیدی: آینده پژوهی، ورزش دانشگاهی، سناریو نگاری، ماتریس تاثیرات متقاطع

۱. استادیار گروه مدیریت صنعتی و مالی، دانشکده مدیریت و حسابداری، پردیس فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران
۲. دانشیار گروه مدیریت، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه قم، قم، ایران
۳. استادیار مدیریت ورزشی، دانشکده مدیریت و حسابداری، پردیس فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران
۴. کارشناس ارشد مهندسی صنایع گرایش مدیریت

سیستم و بهره‌وری، دانشگاه علم و صنعت ایران، تهران، ایران
* نشانی الکترونیک نویسنده مسئول: ali_saberi1364@ut.ac.ir

مقدمه

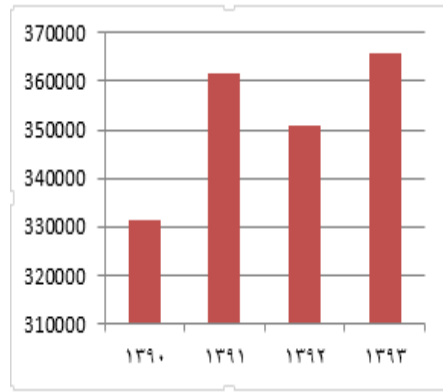
در عصر حاضر، با افزایش سال‌های تحصیل و حضور در محیط‌های خوابگاهی و همچنین تحصیل دور از خانواده، دانشجویان دورانی نسبتاً طولانی را در زندگی خود تجربه می‌کنند. که در صورت عدم برنامه‌ریزی صحیح می‌تواند پیامدهای ناخوشایندی برای افراد، بویژه جوانان در پی داشته باشد (Nazariyan madooni & Ramezani, 2013) حضور در دانشگاه نیز همانند سایر محیط‌های کاری دارای یکنواختی‌ها، استرس‌ها و مشغله‌های ذهنی و سختی‌های خاص خود است. دانشجویان برای مقابله با استرس‌ها، خستگی‌های جسمی و روانی باید شادابی و سلامتی روحی و جسمی خود را حفظ کنند. بنابراین اگر میزان تحرکات بدنی خود را افزایش ندهند ممکن است کیفیت و کمیت زندگی آن‌ها دچار نقصان شده و یا حتی به مشکلات جسمانی و یا بعضاً روحی دچار شوند و اثر بخشی آن‌ها کاهش پیدا کند. امروزه ورزش نقش خود را در گذراندن اوقات فراغت سالم و با نشاط، ایجاد روابط اجتماعی سالم در جامعه، پیشگیری از برخی مفاسد اجتماعی و انحرافات اخلاقی به خوبی نشان داده است (Hosseini and et al, 2017). تحقیقات نشان داده است، دخترانی که به صورت منظم ورزش می‌کنند دارای اعتماد به نفس و عزت نفس بالاتری بوده و در مقابل کمتر به افسردگی دچار می‌شوند (Gregg and Gregg, 2017).

همچنین، فعالیت بدنی منظم با کاهش خطر ابتلا به بسیاری از بیماری‌های مزمن از جمله چاقی، دیابت نوع ۲، بیماری‌های قلبی و بیماری‌های روانی در ارتباط است (Young,

2016). از سال ۱۹۷۵ تقریباً میزان چاقی در سراسر جهان در سال ۲۰۱۶ سه برابر شده است یعنی بیش از ۱٫۹ میلیارد نفر از افراد بالای ۱۸ سال اضافه وزن داشتند. پژوهشی روی چاقی و اضافه وزن دانشجویان علوم پزشکی دانشگاه تهران نشان داد که میزان چاقی و اضافه وزن در بین دانشجویان علوم پزشکی در سطح بالایی قرار دارد و لذا برنامه‌های پیشگیرانه در زمینه رعایت رژیم غذایی و فعالیت فیزیکی منظم پیشنهاد می‌گردد (Hosseinipour, 2016). ورزش دانشگاهی به دنبال ایجاد فرصت‌های مناسب به منظور قرار دادن دانشجویان در موقعیت‌های تفریحی و رقابتی سالم است و به طور همزمان برنامه‌هایی برای تقویت جسم و پرورش روح را تأمین می‌کند (Mohammdi and et. Al, 2018). از این رو سلامت دانشجویان به عنوان فرهیختگان علمی و قشر جوان کشور حائز اهمیت بوده و انجام فعالیت‌های بدنی کنار علم اندوزی می‌تواند تاثیر به سزایی در یادگیری آنان داشته باشد (Emami and et.al, 2014). از جمله اهداف مستقیم ورزش دانشگاه‌ها، گسترش ورزش همگانی و تعالی ورزش قهرمانی در بین جامعه دانشجویی، کارکنان و اساتید دانشگاه است (Kalateh and et al, 2014). تحقیقات صورت گرفته در کشور بیانگر آن است که درصد مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های ورزشی نسبت به کشورهای مدعی و صاحب نام از شرایط ایده‌آل فاصله دارد. چرا که در کشورهای پیشرو در عرصه ورزش ۴۰ تا ۶۰ درصد دانشجویان در فعالیت‌های ورزشی به صورت مستمر شرکت دارند. نمودار (۱) میزان مشارکت

ورزشی عمرانی از سوی معاونت پشتیبانی وزارت علوم به میزان کافی تخصیص داده نشد و عدم سرمایه گذاری مانعی عمده جهت ترویج ورزش دانشجویی ایجاد نمود؛ با این حال علت ناکامی ورزش دانشگاهی صرفاً منحصر به وابستگی ورزش به بودجه دولتی نیست بلکه باید عامل بسیار مهم «عدم برنامه ریزی دقیق» را از طرف اداره کل تربیت بدنی به عنوان متولی ورزش دانشگاهها نیز به عنوان متغیری تاثیرگذار مد نظر داشت که توانسته است مشکلات عدیده‌ای را برای ورزش دانشگاهها به وجود آورد زیرا عدم برنامه‌ریزی، معنایی جز برنامه‌ریزی برای شکست ندارد. از بین دو عامل فوق، می‌توان گفت عامل اول خارج از اختیار مسئولان ورزشی بوده و نمی‌توان بر آنان ایرادی وارد کرد ولی عامل دوم، موضوعی است که با برنامه‌ریزی صحیح قابل حل می‌باشد و با رویکردی مبتنی بر آینده‌نگری، نتایج ایده‌آل دور از دسترس نخواهد بود بنابراین لزوم چنین دیدگاهی در این حوزه کاملاً ضروری است. استفاده بهینه از ظرفیت‌های ملی ورزش دانشجویی بدون در نظر گرفتن وقایع احتمالی، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مناسب میسر نیست. پژوهشی دیگر در رابطه با عوامل موثر بر افزایش مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های بدنی نشان داد که وضعیت مشارکت دانشجویان در فعالیت‌های بدنی در دانشگاه تهران مناسب نیست. نتایج تحقیق نشان داد که با توجه به بارهای عاملی، مهم‌ترین عامل اثرگذار بر مشارکت دانشجویان در فعالیت بدنی، عامل مدیریتی است. پس از عامل مدیریتی، عوامل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، تجهیزاتی و انگیزشی قرار گرفتند (Hosseini and et al, 2017). ورزش دانشگاهی مانند هر نظام دیگری

دانشجویان در فعالیت های ورزشی در سال های ۱۳۹۰-۱۳۹۳ را نشان می دهد.

نمودار ۱- تعداد مشارکت دانشجویان در فعالیت های ورزشی در سال های ۱۳۹۰-۱۳۹۳ (وزارت ورزش و جوانان، ۱۳۹۴)

از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ سالانه ۶ درصد رشد برای مشارکت دانشجویان دختر و پسر پیش بینی شده بود؛ همان طور که از نمودار (۱) مشخص است، نرخ رشد عملکرد ۹۳ نسبت به سال پایه ۱۰/۳ درصد است این بخش از میزان رشد مطلوبی برخوردار است از طرفی روند عملکرد سال ۱۳۹۲ نسبت به سال ۱۳۹۱ نرخ رکود برابر با ۲/۹- درصد ملاحظه می‌شود. همین طور از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۴ رشد سرانه فضاهای ورزشی سرپوشیده نیز ۱/۵ متر مربع پیش بینی شده بود که این هدف نیز محقق نشد (Ministry of Sports and Youth, 2017). این امر را می‌توان ناشی از وابسته بودن اعتبارات طرح‌های عمرانی به دولت دانست که به دلیل اتخاذ سیاست اقتصاد مقاومتی و وجود تحریم‌های موجود و در نتیجه کسری درآمد، بودجه لازم جهت طرح‌های

حرکت در مسیر توسعه نیازمند پیش بینی و برنامه ریزی برای آینده هستند. شناسایی عوامل کلیدی و پیشران‌های موثر بر توسعه ورزش دانشگاهی و همچنین ارائه و طراحی سناریوهای ممکن متناسب با شرایط می‌تواند مقصد مناسب و نحوه رسیدن به آن و همچنین سازمان را برای مقابله با چالش‌های آینده در ورزش چاره اندیشی کند. در این پژوهش به منظور سناریو نگاری آینده‌های ورزش دانشگاهی ابتدا با استفاده از مرور ادبیات و مصاحبه با خبرگان، عدم قطعیت‌های کلیدی شناسایی شده و سپس پرسشنامه عدم قطعیت بر مبنای آن‌ها طراحی گردید. این پژوهش با هدف شناسایی متغیرهای مختلف و همپوشان تأثیرگذار روی روندهای آینده ورزش دانشگاهی انجام شد.

هر چند به نظر می‌رسد در ایران مطالعات زیادی در زمینه ورزش دانشگاهی انجام شده است اما در زمینه آینده‌پژوهی ورزش دانشگاهی تاکنون اقدامی صورت نگرفته است. در این میان بر اساس مرور ادبیات صورت گرفته تعدادی از مقالات که از لحاظ محتوایی به این موضوع نزدیک و به هموارتر شدن مسیر پژوهش و همچنین یافتن متغیرهای کلیدی کمک می‌کنند، آورده شده است. در مقاله‌ای با عنوان مقابله با عدم قطعیت و تغییرات محیطی در تدوین راهبرد با استفاده از برنامه‌ریزی سناریو که توسط والش (۲۰۰۵) صورت گرفته، نشان داده است که تکنیک برنامه‌ریزی سناریو به شرکت‌ها کمک می‌کند تا به عدم قطعیت و تغییرات بزرگ در محیط پیرامونشان پاسخ مناسب بدهند و چگونه راهبردهایشان را در جهت حفظ و خلق مزیت رقابتی در یک محیط متغیر تدوین و اجرا کنند و منطق تغییرات

نیازمند تدوین اهداف کلان، راهبردها و برنامه‌های عملیاتی است. نظر به موارد مطرح شده و مشکلات پیشرو در زمینه ورزش دانشجویی به منظور ایجاد بستر مناسب برای ارتقا و توسعه، ورزش دانشجویی نیازمند ماموریتی مشخص و آماده سازی چشم اندازی شفاف در افق زمانی مشخص است (Mohammdi and et. Al, 2018). آینده پژوهی روشی نظام مند برای نگاه به آینده بلندمدت در هر حوزه‌ای از فعالیت بشر و ترسیم آن است. که هدف اصلی آن شناخت ساختارها، سازوکارها، فرصت‌ها و فرآیندهای جدید و تعیین بخش‌هایی است که توان بازدهی بیشتری را دارند. به عبارتی بهره گیری از منابع به بهترین وجه در راستای ارزش‌ها و اهداف و آمادگی برای آینده (Rezvani Asl, 2015). بنابراین با استفاده از آینده پژوهی، بهتر می‌توان به سیاست گذاری و تدوین راهبردها پرداخت. تفکر درباره ابعاد مختلف هر موضوع موجب تصمیم گیری ساده تر در شرایط مختلف هنگام رویارویی با وقایع احتمالی می‌شود برنامه ریزی نیز ابزاری نیاز دارد که آینده را در قالب عناصر قابل پیش بینی و عدم قطعیت‌ها بیان کند که این ابزارها همان سناریوها هستند (Taghavi & hosseinikho, 2018). در رویکرد سناریو نگاری می‌توان آینده‌های مختلفی به جای یک آیند ترسیم کرد و به فراخور هر وضعیت روی آن تمرکز کرد (Maleki & Fathi, 2016). تصمیم گیری‌های راهبردی بر جهت گیری‌های بلند مدت سازمان اثر گذار بوده و موقعیتی خاص برای آینده سازمان ترسیم می‌کند (Mirzazadeh and shajie, 2017). لذا تصمیم گیرندگان در این حوزه به منظور

و پیامدهای مربوط به آن را بهتر درک کنند (Valesh, 2006). این مقاله برنامه‌ریزی مبتنی بر سناریونگاری برای آینده‌پژوهی استفاده نموده است که در این تحقیق هم از این ابزار بر توصیف آینده ورزش دانشگاهی استفاده شده است. کروز (۲۰۱۰)، در پژوهشی با عنوان فرایند آینده‌نگاری: آینده‌پژوهی و برنامه‌ریزی سناریو با تاکید بر پویایی اقتصاد جهانی و تصمیم‌گیری در حوزه کسب و کار به بررسی و ضرورت آینده‌نگاری می‌پردازد و اظهار می‌دارد مطالعات آینده که به عنوان پیش بینی نیز شناخته می‌شوند، قابلیت لازم برای شناخت مشکلات و چالش‌های آینده را دارند. میرزاده و شجیع (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان طراحی و تدوین راهبرد توسعه‌ی ورزش دانشگاهی به طراحی و تدوین راهبرد توسعه ورزش در اداره کل تربیت بدنی دانشگاه فردوسی مشهد پرداختند. ابتدا به تحلیل ماتریس سوات پرداخته و سپس سعی کردند تا بین نقاط قوت، نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها، با راهبردهای موجود دانشگاه تناظری برقرار نمایند. در پایان به این نتیجه رسیدند که اداره کل تربیت بدنی دانشگاه فردوسی مشهد باید از راهبرد محافظه‌کارانه برای توسعه ورزش خود بهره‌گیرد (Mirzazadeh and shajie, 2017). همچنین در پژوهشی دیگر به منظور تدوین برنامه‌ای راهبردی برای ورزش دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی توسط حسینی و همکاران (۱۳۹۵)، برای اولویت‌بندی قوت‌ها، ضعف‌ها، فرصت‌ها و تهدیدها از آزمون فریدمن استفاده گردید. پس از تجزیه و تحلیل و تشکیل ماتریس ارزیابی، هریک از عوامل خارجی و داخلی مشخص شد و نتایج نشان داد که جایگاه راهبردی ورزش

دانشجویی دانشگاه آزاد اسلامی در منطقه محافظه‌کارانه قرار دارد (Hosseini and et al, 2016). همچنین رضانی و همکاران در سال ۱۳۹۳ در تحقیقی با هدف طراحی برنامه راهبردی اداره تربیت بدنی دانشگاه شاهرود به تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از ماتریس ارزیابی عوامل درونی و بیرونی (برای تعیین موقعیت استراتژیک)، تحلیل سوات و طوفان فکری (برای تعیین استراتژی‌ها) پرداختند. یافته‌های پژوهش حاکی از آن بود که این اداره در وضعیت کنونی دارای ۸ قوت، ۹ ضعف، ۷ فرصت و ۸ تهدید اساسی است. بر این اساس، به تدوین برنامه استراتژیک اداره تربیت بدنی دانشگاه و موضوعات استراتژیک آن شامل بیانیه رسالت، بیانیه چشم‌انداز، ارزش‌های محوری، اهداف بلندمدت، موقعیت استراتژیک، استراتژی‌ها و برنامه‌های عملیاتی پرداختند. همچنین، تحلیل آن‌ها از ماتریس ارزیابی عوامل درونی و بیرونی نشان داد که این اداره در جایگاه راهبردی تدافعی قرار دارد. همان گونه که در تحقیقات فوق ملاحظه می‌گردد تمرکز اصلی محققان بر انجام تحقیقات در حوزه ورزش دانشگاهی در زمینه برنامه‌ریزی راهبردی تنها مبتنی بر داده‌های گذشته بوده و عدم قطعیت نیز کمتر مورد بررسی قرار گرفته است و بیشتر بر تکنیک‌های مانند تحلیل ماتریس سوات و غیره تأکید دارند ولی تحقیقات مبتنی بر آینده‌نگاری می‌توانند با بکارگیری رویکرد آینده‌نگاری، علاوه بر تحلیل روندهای گذشته به کشف، ابداع و ارزیابی آینده ممکن، محتمل و مطلوب نیز دست یابند. بنابراین با توجه به اهمیت ورزش دانشگاهی و ضعف‌های موجود تحقیق حاضر به دنبال

مدیران و خبرگان ورزش دانشگاهی ایران می باشد. برای محاسبه تعداد جامعه آماری خبرگان در روشهای خبره محور، فرمول یا رابطه دقیقی وجود ندارد. در این نوع روشها دانش و تخصص خبرگان بر کمیت آنها ارجحیت دارد، اما در مطالعات سناریونگاری عموماً تعداد خبرگان نباید کمتر از ۲۵ نفر باشد (Godet & et al, 2008). در این پژوهش مصاحبه و تکمیل پرسشنامهها توسط ۴۵ نفر از خبرگان ورزش دانشگاهی انجام گرفته است.

یافته‌های پژوهش

در این قسمت در ابتدا عوامل کلیدی که با مرور ادبیات و مصاحبه با خبرگان ورزش دانشگاهی ایران شناسایی شده اند معرفی می گردند و سپس تجزیه و تحلیل صورت گرفته بر روی داده های گردآوری شده در هر یک از مراحل تحقیق تشریح خواهند شد و در نهایت خروجی های مربوط به نرم افزارهای میک مک و سناریو ویزارد ارائه می شوند.

مراحل انجام تحلیل ساختاری آینده پژوهی ورزش دانشگاهی ایران

گام اول

جهت تحلیل آینده پژوهی ورزش دانشگاهی ایران ابتدا از طریق روش مرور پیشینه تحقیق و مصاحبه، ۱۷ عامل کلیدی استخراج گردید، سپس این عوامل به صورت پرسشنامه برای تعیین میزان اهمیت هر کدام از عوامل در میان خبرگان توزیع گردید. جدول (۱) عوامل موثر بر آینده ورزش دانشگاهی ایران را نشان می دهد.

شناسایی پیشرانها و عوامل کلیدی تأثیرگذار روی آن و شناسایی سناریوهای مربوط به آینده آن است.

روش شناسی پژوهش

هدف تحقیق حاضر شناسایی سناریوهای آینده ورزش دانشگاهی در ایران می باشد، بنابراین تحقیق حاضر، پژوهشی کاربردی است. پژوهش حاضر به دلیل کسب آگاهی و آینده پژوهی ورزش دانشگاهی ایران دارای رویکرد اکتشافی می باشد. برای جمع آوری اطلاعات از روش پرسشنامه و مصاحبه با خبرگان ورزش دانشگاهی استفاده شده است و تکنیک تحلیل اثرات متقابل برای تحلیل بکار گرفته شد و برای مصاحبه و تکمیل پرسشنامهها از نظرات متخصصین و مدیران ورزش دانشگاهی ایران استفاده شد. این پژوهش شامل سه پرسشنامه با عناوین خبره سنجی تعیین عوامل موثر، تحلیل ساختاری (تحلیل تاثیر متقابل) و عدم قطعیت می باشد. در پرسشنامه خبره سنجی، روایی محتوا توسط خبرگان مورد تایید قرار گرفت. پایایی این ابزار با محاسبه ضریب آلفای کرونباخ و با مقدار ۰.۸۵، مورد تایید قرار گرفت. در مورد پرسشنامه دوم، از آنجایی که ابزار استاندارد تحلیل ساختاری مورد استفاده قرار گرفت، روایی و پایایی آن تایید شده است. پرسشنامه شماره سه، ابزار استاندارد عدم قطعیت می باشد و در فرآیند تدوین سناریو در تحقیقات آینده پژوهی مورد استفاده قرار می گیرد. همچنین حالت های عدم قطعیت تشخیص داده شده مورد تایید تمامی خبرگان در این پژوهش قرار گرفت. جامعه آماری این پژوهش با توجه به قلمرو موضوعی آن شامل

جدول ۱. فهرست عوامل موثر بر آینده ورزش دانشگاهی ایران

ردیف	عامل	منابع
۱	زیرساخت‌ها و اماکن ورزشی	جامی‌الاحمدی (۲۰۱۴)
۲	شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی	مظفری و صفانیا (۲۰۰۴)
۳	باورها و ارزش‌های فرهنگی جامعه	مظفری و صفانیا (۲۰۰۴)
۴	عوامل مدیریتی	جامی‌الاحمدی (۲۰۱۴)
۵	سبک زندگی	سالیس و همکاران (۲۰۰۶)
۶	حمایت‌های مالی و اقتصادی	ادات (۲۰۱۵)
۷	سیاست‌های مدیران دانشگاهی	حسینی و همکاران (۱۳۹۶)
۸	هماهنگی میان نهادها و دستگاه‌های مسئول	(رمضانی، اندام و آقای، ۱۳۹۳)
۹	حضور افراد متخصص در حوزه ورزش دانشگاهی	(رمضانی، اندام و آقای، ۱۳۹۳)
۱۰	جشنواره‌ها و رویدادهای ورزشی	(منافی و همکاران، ۱۳۹۶)
۱۱	عوامل ساختاری	(دویکلو و همکاران، ۲۰۱۲)
۱۲	فعالیت‌های مربوط به پژوهش و توسعه	حمیدی و همکاران (۱۳۹۰)
۱۳	مشارکت در رقابت‌های بین‌المللی	(میرزازاده و شجاع، ۱۳۹۵)
۱۴	تعامل دانشگاه‌ها با فدراسیون‌های ورزشی	(میرزازاده و شجاع، ۱۳۹۵)
۱۵	نگرش دانشجویان نسبت به ورزش	(میرزازاده و شجاع، ۱۳۹۵)
۱۶	برنامه‌های استعدادیابی	حسینی (۱۳۸۸)
۱۷	اقتصاد خانوار	طالب‌پور و همکاران (۱۳۹۵)

گام دوم

در این تحقیق، ۱۷ عامل کلیدی استخراج شده با مرور ادبیات و مصاحبه با خبرگان، با پرسشنامه خبره‌سنجی و بکارگیری آزمون تی تحلیل گردید و از خبرگان خواسته شد تا میزان اهمیت هر عامل را از یک تا پنج انتخاب نمایند.

نتایج پرسشنامه حاصل از ۴۵ پرسشنامه خبره سنجی با نرم افزار SPSS تحلیل گردید و ۱۰ عامل کلیدی، با توجه به فرض های آماری مربوط به آنها در سطح خطای ۰,۰۵، براساس نظر خبرگان انتخاب گردید. عوامل نهایی در جدول (۲) ارائه شده است.

جدول ۲. فهرست عوامل نهایی موثر بر آینده ورزش دانشگاهی ایران

ردیف	عوامل تایید شده	ردیف	عوامل تایید شده
۱	زیرساخت‌ها و اماکن ورزشی	۶	سیاست‌های مدیران دانشگاهی
۲	باورها و ارزش‌های فرهنگی جامعه	۷	جشنواره‌ها و رویدادهای ورزشی
۳	عوامل مدیریتی	۸	عوامل ساختاری
۴	سبک زندگی	۹	مشارکت در رقابت‌های بین‌المللی
۵	حمایت‌های مالی و اقتصادی	۱۰	نگرش دانشجویان نسبت به ورزش

گام سوم

پس از مشخص شدن فهرست عوامل موثر، برای شناسایی و رتبه‌بندی آنها، متغیرها وارد ماتریس تحلیل تاثیر متقابل شده و با تدوین پرسشنامه استاندارد تحلیل تاثیر متقابل در اختیار خبرگان قرار گرفتند. سپس میانگین پاسخ‌های جمع آوری شده برای ورود به نرم افزار MicMac به شرح زیر می باشد.

گام چهارم

پس از اینکه داده های پرسش نامه وارد نرم افزار شد. تاثیرات عوامل موثر بر آینده ورزش دانشگاهی ایران به صورت مستقیم و غیر مستقیم محاسبه شد. در زیر ماتریس تاثیرات عوامل به صورت مستقیم و غیر مستقیم و امتیاز هر عامل در ستون و ردیف ماتریس نشان داده شده است.

جدول ۳. ماتریس تاثیرات متقابل عوامل کلیدی

	1: زیرساختها	2: باورها و ا	3: عوامل مدیر	4: نگرش دانشج	5: حمایت‌های	6: سیاست‌های	7: جشنواره‌ها	8: عوامل ساخت	9: مشارکت در	10: سبک زندگی
1: زیرساختها	0	2	0	1	1	0	2	1	0	0
2: باورها و ا	1	0	1	2	0	1	0	1	0	1
3: عوامل مدیر	0	0	0	2	0	2	0	1	1	0
4: نگرش دانشج	2	2	0	0	0	1	1	1	0	3
5: حمایت‌های	0	0	2	3	0	2	0	0	3	1
6: سیاست‌های	1	0	1	1	1	0	2	0	1	0
7: جشنواره‌ها	0	2	0	0	0	2	0	0	1	0
8: عوامل ساخت	0	1	1	2	0	1	0	0	1	1
9: مشارکت در	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0
10: سبک زندگی	0	1	3	1	2	1	0	1	0	0

جدول ۴. ماتریس تاثیرات مستقیم عوامل موثر بر آینده ورزش دانشگاهی ایران

ردیف	شاخص	مجموع ردیفها	مجموع ستونها
۱	زیرساختها و اماکن ورزشی	۷	۴
۲	باورها و ارزش‌های فرهنگی جامعه	۷	۹
۳	عوامل مدیریتی	۶	۸
۴	نگرش دانشجویان نسبت به ورزش	۱۰	۱۳
۵	حمایت‌های مالی و اقتصادی	۱۱	۵
۶	سیاست‌های مدیران دانشگاهی	۷	۱۰
۷	جشنواره‌ها و رویدادهای ورزشی	۵	۶
۸	عوامل ساختاری	۷	۵
۹	مشارکت در رقابت‌های بین‌المللی	۴	۷
۱۰	سبک زندگی	۹	۶
	کل	۷۳	۷۳

جدول ۵. ماتریس تاثیرات غیر مستقیم عوامل موثر بر آینده ورزش دانشگاهی ایران

ردیف	شاخص	مجموع ردیفها	مجموع ستونها
۱	زیرساختها و اماکن ورزشی	۳۸۰	۳۰۷
۲	باورها و ارزش‌های فرهنگی جامعه	۴۱۷	۵۰۰
۳	عوامل مدیریتی	۳۳۰	۴۱۵
۴	نگرش دانشجویان نسبت به ورزش	۵۶۲	۶۲۹

۵	حمایت‌های مالی و اقتصادی	۵۷۸	۲۷۶
۶	سیاست‌های مدیران دانشگاهی	۳۴۵	۵۱۴
۷	جشنواره‌ها و رویدادهای ورزشی	۲۴۱	۳۶۲
۸	عوامل ساختاری	۴۰۱	۳۰۵
۹	مشارکت در رقابت‌های بین‌المللی	۲۳۹	۳۱۰
۱۰	سبک زندگی	۵۲۰	۳۹۵

غیرمستقیم طبقه بندی و رتبه بندی می کند که نتیجه آن در ادامه نشان داده شده است.

در ادامه نرم افزار، عوامل را در دو حالت تاثیرگذار و تاثیرپذیر به صورت مستقیم و

تاثیرگذاری مستقیم

تاثیرگذاری غیرمستقیم

Classify variables according to their influ

شکل ۱. طبقه بندی متغیرها بر اساس میزان تاثیرگذاری آنها به صورت مستقیم و غیر مستقیم

همان طور که در شکل (۱) مشاهده می شود، براساس رتبه بندی "میزان تاثیرگذاری" مستقیم و غیر مستقیم متغیرها، بطور مثال عوامل کلیدی "حمایت‌های مالی و اقتصادی" و "نگرش دانشجویان نسبت به ورزش" در رتبه بندی تاثیرات مستقیم و غیرمستقیم در رتبه های مشابهی قرار گرفته اند.

تاثیرپذیری مستقیم

تاثیرپذیری غیرمستقیم

Classement par dépendance

Rank	Variable	Variable
1	نگرش دانشج - 4	نگرش دانشج - 4
2	سیاستهای - 6	سیاستهای - 6
3	باورها و ا - 2	باورها و ا - 2
4	عوامل مدیر - 3	عوامل مدیر - 3
5	بشارکت در - 9	سبک زندگی - 10
6	جشنوارهها - 7	جشنوارهها - 7
7	سبک زندگی - 10	بشارکت در - 9
8	حمایتهای - 5	زیرساختها - 1
9	عوامل ساخت - 8	عوامل ساخت - 8
10	زیرساختها - 1	حمایتهای - 5

شکل ۲. طبقه بندی متغیرها بر اساس میزان تاثیرپذیری آنها به صورت مستقیم و غیر مستقیم

می گیرد. سپس براساس این امتیاز عوامل را براساس تاثیرگذاری و تاثیرپذیری به صورت مستقیم و غیرمستقیم رتبه بندی می کند. که در این حالت عواملی که بیشترین امتیاز را کسب کنند میزان تاثیرگذاری و تاثیرپذیری آنها نیز بر این اساس تغییر می کند. در جدول (۶) عوامل موثر بر آینده ورزش دانشگاهی ایران را براساس تاثیرپذیری و تاثیرگذاری به صورت مستقیم و غیرمستقیم رتبه بندی کرده است.

همان طور که در شکل (۲) مشاهده می شود، براساس رتبه بندی "میزان تاثیرپذیری" مستقیم و غیر مستقیم متغیرها، بطور مثال عوامل کلیدی "سیاستهای مدیران دانشگاهی" و "نگرش دانشجویان نسبت به ورزش" در رتبه بندی تاثیرات مستقیم و غیرمستقیم در رتبه های مشابهی قرار گرفته اند. با توجه به اعداد پرسشنامه که به صورت ماتریس تکمیل شده اند. نرم افزار رابطه آنها را محاسبه کرده و در نهایت برای هر عامل یک امتیاز عددی در نظر

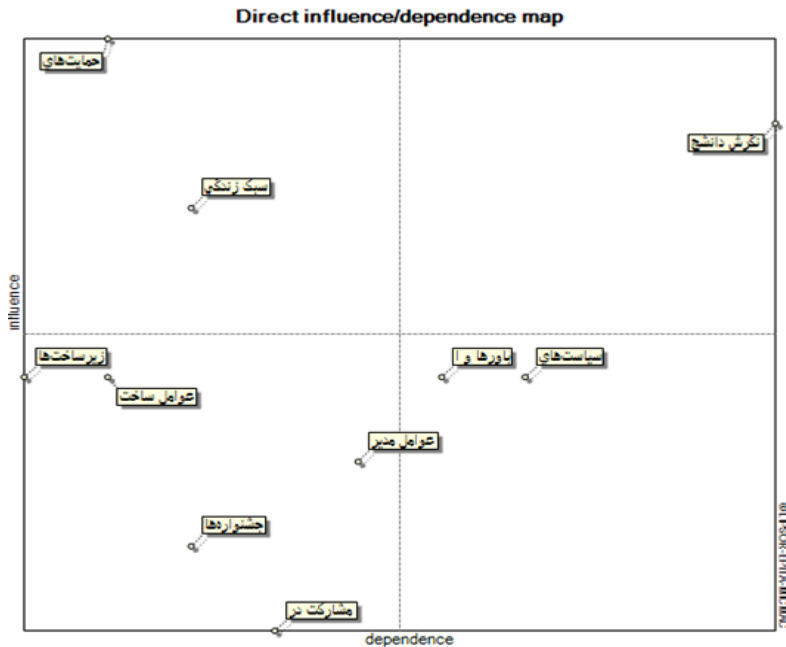
جدول ۶. امتیاز تاثیر گذاری و تاثیر پذیری عوامل به صورت مستقیم و غیرمستقیم

رتبه	عوامل	تاثیر پذیری مستقیم	رتبه	تاثیر پذیری غیرمستقیم	عوامل	تاثیر گذاری غیرمستقیم
۱	حمایتهای	۱۵۰۶	نگرش دانشج	۱۷۸۰	حمایتهای	۱۴۴۰
۲	نگرش دانشج	۱۳۶۹	سیاستها ی	۱۳۶۹	نگرش دانشج	۱۴۰۰
۳	سبک زندگی	۱۲۳۲	باورها و ا	۱۲۳۲	سبک	۱۲۹۵

۵	زندگی						
۱۰۳	عوامل مدیر	۱۰۳۹	باورها و	۱۰۹۵	عوامل مدیر	۹۵۸	زیرساخت‌ها
۴							
۹۸۴	سبک زندگی	۹۹۹	عوامل ساخت	۹۵۸	مشارکت در	۹۵۸	باورها و
۹۰۲	جشنواره‌ها	۹۴۶	زیرساخت‌ها	۸۲۱	جشنواره‌ها	۹۵۸	سیاست‌های
۷۷۲	مشارکت در	۸۵۹	سیاست‌های	۸۲۱	سبک زندگی	۹۵۸	عوامل ساخت
۷۶۵	زیرساخت‌ها	۸۲۲	عوامل مدیر	۶۸۴	حمایت‌های	۸۲۱	عوامل مدیر
۷۶۰	عوامل ساخت	۶۰۰	جشنواره‌ها	۶۸۴	عوامل ساخت	۶۸۴	جشنواره‌ها
۶۸۷	حمایت‌های	۵۹۵	مشارکت در	۵۴۷	زیرساخت‌ها	۵۴۷	مشارکت در

متغیرها می‌باشد که به صورت زیر نشان داده شده است.

تفسیر تاثیر پذیری و تاثیرگذاری متغیرها:
محل قرار گرفتن متغیرها در خروجی نرم افزار میک مک بر اساس تاثیر گذاری و تاثیر پذیری

شکل ۳. نمودار وضعیت عوامل کلیدی در خروجی نرم افزار میک مک

جدول ۷. وضعیت هر یک از متغیرها براساس تحلیل در نرم افزار میک مک

ردیف	نوع متغیر	متغیر
۱	تاثیرگذار	حمایت‌های مالی و اقتصادی
۲		سبک زندگی
۳	هدف	نگرش دانشجویان نسبت به ورزش
۴	تاثیرپذیر	سیاست‌های مدیران دانشگاهی
		باورها و ارزش‌های فرهنگی جامعه
۵	مستقل	عوامل مدیریتی
		جشنواره‌ها و رویدادهای ورزشی
		مشارکت در رقابت‌های بین‌المللی
۶	تنظیمی	-
۷	اهرمی ثانویه	-

• تاثیرات نسبتاً قوی تا بسیار قوی

• تاثیرات قوی تا بسیار قوی

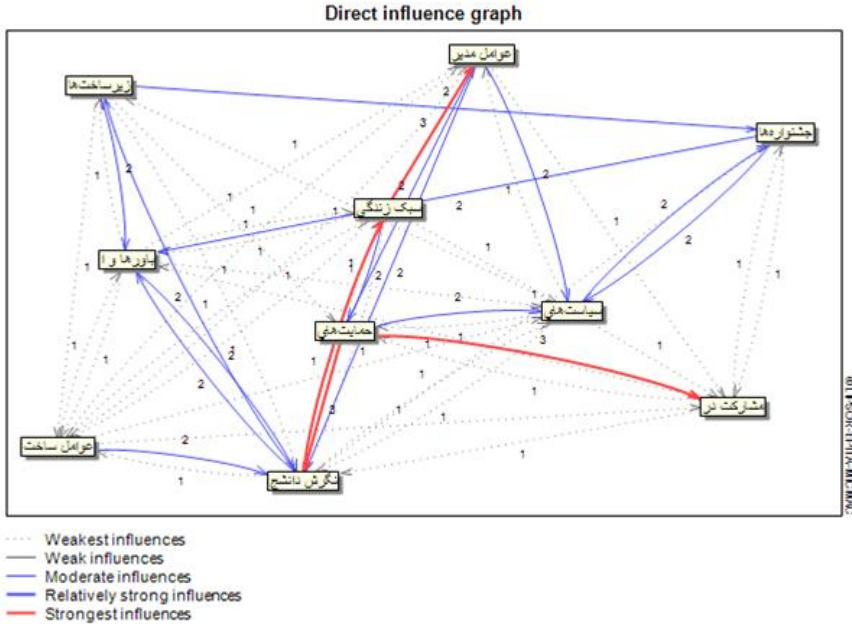
• تاثیرات بسیار قوی

نمودار مربوط به سطح تاثیرات مستقیم عوامل از بسیار ضعیف تا بسیار قوی روابط بین متغیرها در خروجی نرم افزار Mic Mac در ادامه ارائه می‌گردد.

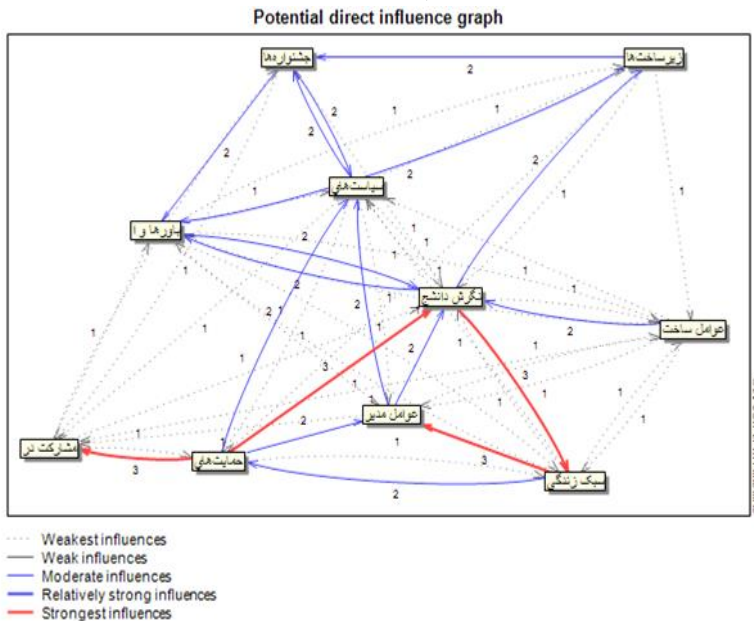
پس از مشخص کردن وضعیت هر یک از عوامل موثر، روابط این عوامل در نرم افزار میک مک مورد بررسی قرار گرفت که تاثیرات عوامل به صورت مستقیم و غیرمستقیم در اشکال زیر نشان داده شده است. چگونگی روابط عوامل موثر در پنج سطح نشان داده شده اند:

• تاثیرات بسیار ضعیف تا بسیار قوی

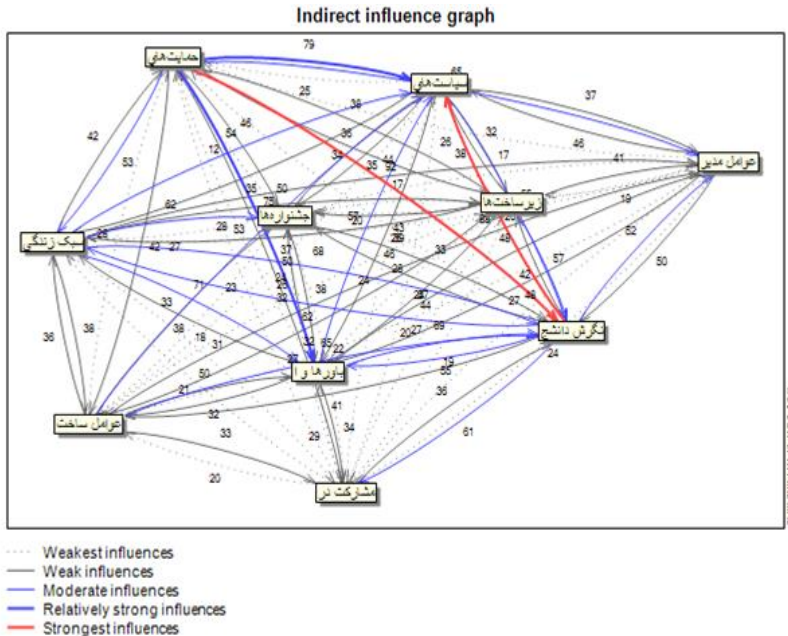
• تاثیرات ضعیف تا بسیار قوی

شکل ۴. نمودار تاثیرات مستقیم عوامل (تاثیرات بسیار ضعیف تا بسیار قوی)

شکل ۵. نمودار تاثیرات بالقوه مستقیم عوامل (تاثیرات بسیار ضعیف تا بسیار قوی)

شکل ۶. نمودار تاثیرات غیر مستقیم (تاثیرات بسیار ضعیف تا بسیار قوی)

مرحله شناسایی عوامل تاثیرگذار بر آینده ورزش دانشگاهی ایران به وسیله نرم افزار میک مک به پایان رسید و در نهایت دو عامل اصلی (۱) سبک زندگی (۲) حمایت های مالی و اقتصادی به عنوان مهم ترین و تاثیرگذارترین عوامل موثر که همه عوامل دیگر به شیوه مستقیم و غیر مستقیم تحت تاثیر این دو عامل می باشد، شناسایی شدند. در این مرحله با استفاده از نرم افزار سناریونگاری، سناریوها به شیوه کمی تدوین می شوند. به طوری که برای این دو عامل اصلی تاثیرگذار با توجه به وضعیت هر کدام از آنها در دنیای واقعی جایگشت ها و حالت های مختلفی بر اساس نظرات خبرگان در نظر گرفته می شود. پس از انتخاب عوامل موثر کلیدی دارای عدم قطعیت، عوامل به وضعیت های مختلف طبقه بندی شده و این وضعیت ها برای تمام عوامل کلیدی به صورت ماتریسی در پرسشنامه عدم

دو عامل کلیدی سبک زندگی و حمایت های مالی و اقتصادی از بین ده عامل کلیدی توسط نرم افزار میک مک به عنوان عوامل تاثیر گذار کلیدی بر آینده ورزش دانشگاهی ایران شناخته شدند. بنابراین برای تدوین سناریو، وضعیت های مختلف برای هر یک از عوامل کلیدی توسط خبرگان مشخص گردید و به صورت پرسشنامه عدم قطعیت در میان خبرگان توزیع شد. سپس پس از امتیازدهی آنها وارد نرم افزار سناریو ویزارد گردید.

گام پنجم: سناریوهای آینده ورزش دانشگاهی ایران با بهره گیری از نرم افزار ScenarioWizard

۳- متغیر است. ماتریس متقاطع عوامل کلیدی در نرم افزار سناریو ویزارد به شکل (۷) ارائه شده است.

قطعیت در اختیار خبرگان قرار گرفت. در این پرسشنامه، وضعیت ها می توانند تأثیر گذاری منفی را نیز نشان دهند و اعداد پرسشنامه از ۳ تا

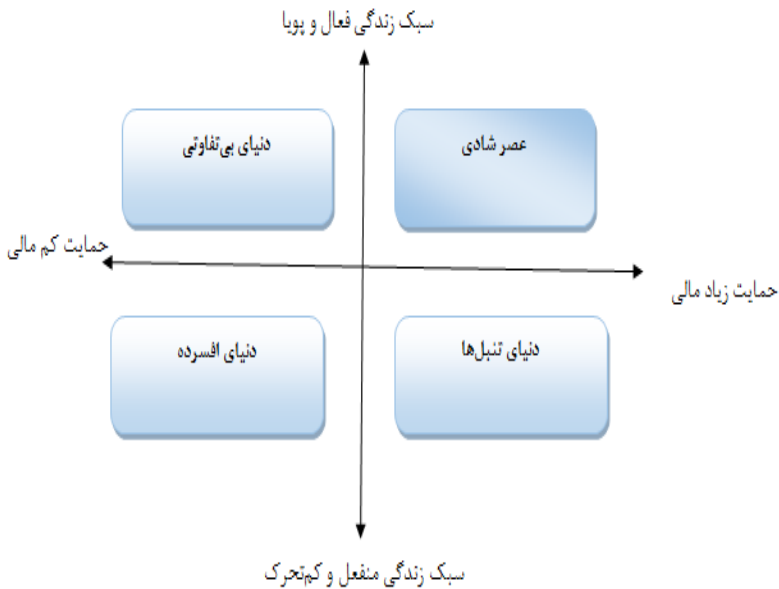
	سبک زندگی فعال و پویا	سبک زندگی منفعل و کم تحرک	حمایت زیاد مالی	حمایت متوسط مالی	حمایت کم مالی
سبک زندگی فعال و پویا					
سبک زندگی منفعل و کم تحرک	2	2	-1		
حمایت زیاد مالی				2	-2
حمایت متوسط مالی				1	2
حمایت کم مالی				-2	2

شکل ۷. ماتریس متقاطع متغیرهای اصلی (۳+ تا ۳-)

باشد. هر عدم قطعیت دو حالت دارد و چون دو دو عدم قطعیت در این تحقیق وجود دارد بنابراین برای آینده ورزش دانشگاهی چهار سناریو خواهیم داشت. در ادامه به توضیح و تبیین هر یک از سناریوها خواهیم پرداخت. این چهار سناریو در شکل (۷) با توجه به دو عدم قطعیت مذکور به صورت بصری نمایش داده شده است. برای تدوین سناریوهای باورپذیر از روش شناسی سیستم های نرم استفاده شده است.

نتایج نشان می دهد که دو عدم قطعیت سبک زندگی و حمایت های مالی و اقتصادی بیشترین اهمیت را دارند. بنابراین با توجه به این دو عدم قطعیت، می توان چهار سناریوی مختلف برای آینده ورزش دانشگاهی تدوین نمود. از آنجا که هر عدم قطعیت دو حالت مختلف دارد. سبک زندگی یا می تواند پویا و فعال باشد و یا بی تحرک و منفعل. همچنین حمایت های مالی و اقتصادی از ورزش دانشگاهی می تواند کم یا زیاد

شکل ۸. سناریوهای باورپذیر ورزش دانشگاهی

سناریوی عصر شادی: در این سناریو، دولت و نهادهای مسئول حمایت‌های گسترده مالی، فکری، برنامه‌ای و زیرساختی از ورزش دانشگاهی ارائه می‌دهند.

سناریوی دنیای بی تفاوتی: در این سناریو، تغییر ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی جامعه تحت تأثیر شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی منجر به تغییر سبک زندگی افراد می‌شود.

سناریوی دنیای تنبل‌ها: در این سناریو، دانشگاه‌ها و سازمان‌های مسئول در حوزه ورزش دانشگاهی برنامه‌های گسترده‌ای برای حمایت دارند.

سناریوی دنیای افسرده: در این سناریو نه تنها دولت و متولیان این حوزه در این زمینه سرمایه‌گذاری و حمایت کافی انجام نمی‌دهند بلکه سبک زندگی جوانان هم ناسالم و کم‌تحرک است.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج پژوهش مشخص شد که اساس سناریوپردازی در حوزه ورزش دانشگاهی متأثر از دو بعد سبک زندگی و حمایت‌های مالی است. در حقیقت ورزش دانشگاهی می‌تواند با توجه به این دو عدم قطعیت، وضعیت‌های مختلفی را در آینده تجربه کند.

سناریو شادی زمانی اتفاق می‌افتد که سبک زندگی فعال در نظر گرفته شده و حمایت‌های مالی خوبی از سازمان‌های متولی امر ورزش در دانشگاه صورت گیرد. در این سناریو، دولت و نهادهای مسئول حمایت‌های گسترده مالی، فکری، برنامه‌ای و زیرساختی از ورزش دانشگاهی ارائه می‌دهند. دولت در این زمینه دارای برنامه است و از طریق ایجاد هماهنگی میان دستگاه‌ها و نهادهای مسئول برنامه‌های

این سیستم، اجرای برنامه‌های دستگاه‌های مسئول در این حوزه به صورت هماهنگ و اثربخش است. جهان‌بینی این سیستم یا سناریو، آماده‌سازی دانشجویان برای زندگی موفق، سالم و شاد در جامعه است. تنوع‌بخشی به برنامه‌های فوق برنامه، برگزاری المپیادها و جشنواره‌های ورزشی، مشارکت بخشی در فضای دانشگاه و شادی‌آفرینی از اولویت‌های مهم بازیگران فعال در این سناریو می‌باشد. نهایتاً محیط این سیستم یا سناریو، محیط اجتماعی، فرهنگی، ورزشی و دانشگاهی است.

در دومین سناریو که سبک زندگی فعال دنیال می‌شود ولی حمایت‌های مالی زیادی صورت نمی‌گیرد به نام سناریو بی تفاوتی خوانده می‌شود. در این سناریو، تغییر ارزش‌های فرهنگی و اجتماعی جامعه تحت تأثیر شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی منجر به تغییر سبک زندگی افراد می‌شود. برای مثال افزایش تحصیلات بانوان و حضور آنان در محیط کار منجر به توجه بیش‌تر آنان به سلامتی فردی و تحرک خواهد شد. در این سناریو افراد تلاش خواهند کرد تا در کنار برنامه‌های روزمره خود از جمله برنامه‌های آموزشی، پژوهشی، مهارتی و کاری به ورزش و فعالیت‌های بدنی، روحی و روانی هم بپردازند. اما مشکلی که در این سناریو وجود دارد کم‌تحرکی و بی‌تفاوتی دستگاه‌های مسئول در حوزه ورزش دانشگاهی می‌باشد. در این سناریو دانشگاه‌ها تصور می‌کنند که وظیفه و رسالت اصلی دانشگاه‌ها، تولید علم و فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی بوده و پرداختن به ورزش و فعالیت‌های مربوط به آن صرفاً یک فعالیت تفریحی و جانبی است. یکی از مهم‌ترین عواملی که باعث تشدید چنین رویکردی می‌شود، مشکلات مالی دولت‌ها

بلندمدت و میان‌مدت خود در این زمینه را پیش می‌برد. در این سناریو، نهادها و دستگاه‌های مسئول با همکاری دولت و بخش خصوصی به توسعه و تجهیز اماکن ورزشی پرداخته و از نیروهای متخصص در این زمینه بهره می‌برند. راه‌اندازی المپیادها و جشنواره‌های ورزشی برای استعدادیابی و شرکت در مسابقات و المپیادهای ملی و بین‌المللی نیز از دیگر ویژگی‌های این سناریو است. در این سناریو رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی، وزارتخانه‌های فرهنگی و ورزشی و دانشگاه‌ها سبک زندگی چندبعدی، مهارت‌محور و پویا را تبلیغ می‌کنند. نتیجه آن توجه متوازن دانشجویان به برنامه‌های علمی، آموزشی و پژوهشی دانشگاه و فعالیت‌های فوق برنامه می‌باشد. تنوع‌بخشی به برنامه‌های فوق برنامه، فعالیت‌های شادی‌آفرین و افزایش مشارکت دانشجویان در کنار توجه به برنامه‌های مهارت‌افزایی در دانشگاه‌ها از ویژگی‌های بارز چنین سناریویی است. در حقیقت مهم‌ترین رسالت دانشگاه‌ها در چنین آینده‌ای، آماده‌سازی دانشجویان از نظری فکری و جسمی برای زندگی موفق در جامعه است.

در انتها با توجه به استفاده از سازه CATWOE، سناریوی عصر شادی چنین صورت‌بندی خواهد شد. در این سیستم یا سناریو، مشتریان، دانشجویانی هستند که از امکانات، تجهیزات، فضاهای آموزشی و برنامه‌های موجود در این زمینه استفاده می‌کنند. فعالان این سیستم، دولت، دانشگاه‌ها، وزارت علوم، وزارت ورزش، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان‌های مردم‌نهاد، بخش خصوصی و فدراسیون‌های ورزشی هستند که با یکدیگر همکاری گسترده‌ای دارند. فرایند تبدیل و دگرگونی در

به گستردگی تکنولوژی و جایگزین آن به شدت گرفتن زندگی غیر فعال در دانشجویان منجر شده است. در این سناریو، دانشگاه‌ها و سازمان‌های مسئول در حوزه ورزش دانشگاهی برنامه‌های گسترده‌ای برای حمایت دارند. دولت‌ها تلاش می‌کنند تا سرمایه‌گذاری گسترده‌ای در حوزه امکانات و تجهیزات ورزشی انجام دهند. اما سبک زندگی ناسالم و کم‌تحرك باعث می‌شود تا دانشجویان در این زمینه فعالیت قابل توجهی نشان ندهند. ضعف تشکله‌ها، انجمن‌ها و سازمان‌های دانشجویی باعث می‌شود تا از این فرصت به‌خوبی بهره‌برداری نشود. متأسفانه در حال حاضر جامعه دانشگاهی به دلیل سبک زندگی ناسالم و کم‌تحرك با مشکلاتی مانند چاقی و افسردگی مواجه است. در حقیقت این سناریو نشان می‌دهد که برای موفقیت در عرصه ورزش دانشگاهی علاوه بر کمک‌ها و حمایت‌های مالی به عوامل و شرایط دیگری هم نیاز است. تغییر ارزش‌های خانوادگی و فرهنگی، توجه به نگرش دانشجویان و حمایت از تشکله‌های دانشجویی به عنوان بازوی اجرایی برای پیاده‌سازی برنامه‌های ورزش دانشگاهی حائز اهمیت است. توضیح سناریوی دنیای تنبل‌ها بر مبنای سازه CATWOE، عبارت خواهد بود از:

مشتریان سیستم یا سناریو: برخی از دانشجویان علاقه‌مند. اما بسیاری از دانشجویان علاقه چندانی به این فعالیت‌ها نداشته و روی فعالیت‌های علمی و آموزشی دانشگاه تمرکز می‌کنند؛

فعالان سیستم: مجریان و متولیان رسمی مانند مدیران دانشگاهی و مدیران مسئول نهادهایی مانند وزارت علوم و وزارت ورزش و جوانان؛

برای حمایت از دانشگاه‌ها در زمینه زیرساخت‌های ورزشی است. از طرفی خود دانشگاه‌ها به دلیل ضعف بخش خصوصی و تمرکز صرف روی تولید دانش به جای مهارت‌محوری، توان مالی لازم برای حمایت از فعالیت‌های فوق برنامه را ندارند. بنابراین این آینده فوق‌العاده چندانگانه و نامترکام است یعنی رونق فعالیت‌های ورزشی دانشگاهی در آن بسته به انگیزه‌های افراد، انجمن‌ها و نهادهای مردمی متفاوت خواهد بود. توضیح و تفسیر سناریوی دنیای بی‌تفاوتی بر مبنای سازه CATWOE، به صورت زیر خواهد بود:

مشتریان سیستم یا سناریو: دانشجویان؛ فعالان سیستم: سازمان‌های مردم نهاد، انجمن‌های دانشجویی؛

فرایند تبدیل و دگرگونی: برنامه‌های نامترکام و پراکنده‌ای که توسط انجمن‌ها و سازمان‌های مردم نهاد اجرا می‌شود. ویژگی اصلی چنین برنامه‌هایی این است که متمرکز نبوده و بسته به محیط دانشگاه و امکانات این انجمن‌ها متفاوت هستند؛

جهان‌بینی سیستم یا سناریو: وظیفه اصلی دانشگاه تولید علم و آماده‌سازی دانشجو برای ورود به بازار کار است؛

محیط سیستم یا سناریو: سیاست‌گذاران آموزشی، ورزشی و فرهنگی ناهماهنگ؛

لذا با توجه به این سناریو فعالان و برنامه ریزان ورزش دانشگاهی نقش مهمی را در ورزش دانشجویان و تحرك آنها با توجه به جهان بینی که دارند بازی کرده و در سطح سلامت آنها می‌توانند بسیار تاثیر گذار باشند.

سناریوی دنیای تنبل‌ها با توجه به زندگی غیر فعال دانشجویان می‌باشد که روز به روز با توجه

اجتماعی، فرهنگی، ورزشی و رفتاری دانشجویان را برای ورود موفق به زندگی و کار آماده خواهد ساخت. ولی لازمه تحقق چنین چیزی وجود زیرساخت‌هایی مانند تجهیزات و اماکن ورزشی، برنامه‌های راهبردی و عملیاتی، نیروی انسانی متخصص در این زمینه و تبلیغات گسترده و مداوم است که این سناریو به کلی فاقد آن است. تشریح سناریوی دنیای افسرده براساس سیستم CATWOE، به صورت زیر است:

مشتریان سیستم یا سناریو: دانشجویان به صورت بسیار محدود و پراکنده؛

فعالان سیستم: دانشگاه‌ها و برخی انجمن‌های دانشجویی به صورت بسیار ضعیف و کم‌رنگ؛

فرایند تبدیل و دگرگونی: اجرای برنامه‌های ورزشی به صورت پراکنده و نامنظم؛

جهان‌بینی سیستم یا سناریو: ورزش و زندگی سالم رسالت ما نیست؛

محیط سیستم یا سناریو: فضای آموزشی تک بعدی دانشگاه‌ها.

منابع

- Crews, C. (2010), "The Foresight Process: Futures Studies and Scenario Planning", *Research Technology Management*, 53(5), 65-67.
- Devecioglu S, Sahan H, Yildiz M, Tekin M. (2012) Examination of Socialization Levels of University Students Engaging in Individual and Team Sports, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*; (46):326-330.
- Emami, S., Heydarinejad, S., SHafieniya, P. (2014). Analysis of the motivational factors of student participation in the sports activities of the university. *Research on*

فرایند تبدیل و دگرگونی: برنامه‌هایی که توسط متولیان رسمی از بالا به پایین ابلاغ می‌شوند؛

جهان‌بینی سیستم یا سناریو: از طریق سرمایه‌گذاری گسترده مالی و لجستیکی می‌تواند در ورزش دانشگاهی بهبودهای چشمگیر ایجاد نمود؛

محیط سیستم یا سناریو: سازمان‌ها و نهادهای رسمی مسئول در حوزه ورزش.

و در نهایت سناریوی دنیای افسرده که در این سناریو نه تنها دولت و متولیان این حوزه در این زمینه سرمایه‌گذاری و حمایت کافی انجام نمی‌دهند بلکه سبک زندگی جوانان هم ناسالم و کم‌تحرك است. برنامه‌های رسمی دانشگاه‌ها در حوزه آموزش و پژوهش بخش اعظم وقت دانشجویان را پوشش داده و خود دانشگاه‌ها هم به دلیل مشکلاتی مانند محدودیت‌های فرهنگی و اجتماعی، نبود زیرساخت‌ها و اماکن ورزشی، عدم حمایت مالی دولت و نبود برنامه‌ریزی منسجم و مناسب در این حوزه رغبتی برای توسعه ورزش دانشگاهی نشان نمی‌دهند. سبک زندگی ناسالم میان دانشجویان از عواملی مانند تغذیه ناسالم، وضعیت اقتصادی نامناسب، نداشتن امید به آینده، افسردگی و نبود برنامه در دانشگاه‌ها برای استفاده از اوقات فراغت دانشجویان هم نشأت می‌گیرد. در چنین شرایطی فضای دانشگاه بسیار کم‌تحرك، افسرده و متمرکز روی برنامه‌های رسمی آموزشی خواهد بود. حتی این برنامه‌های رسمی آموزشی به جای آماده‌سازی دانشجو برای ورود به بازار کار هم مناسب نیستند. در واقع در این آینده دانشگاه‌ها نه تنها دانشجویان را برای زندگی حتی برای بازار کار هم به خوبی تجهیز نمی‌کنند. توجه به مهارت‌افزایی در حوزه‌های مختلفی مانند

- in the Iran's public universities. *Research on Educational Sport*, 9: 65-90. [Persian]
- Ministry of Sports and Youth. (2016). Report of the sixth program of economic, *social and cultural development of sport*.
  - Mirzazadeh. Z, Shajie. K. (2017). Designing and development strategic plan of university sport (case study: Physical Education Office of Ferdowsi University). *Research on educational sport*, 5(12), 61-78. [Persian]
  - Mohammadi.A. Kalatehsefari.M., Farzan.F.,Razavi.M.H.(2018). Designing Paradigmatic Pattern of Sport Technical and Vocational Based on Grounded Theory. *Research on educational sport*, 5(13), 215-230. [Persian]
  - Morgan, P. J., Young, M. D., Smith, J. J., & Lubans, D. R. (2016). Targeted health behavior interventions promoting physical activity: a conceptual model. *Exercise and sport sciences reviews*, 71-80, (2) 44.
  - Mozafari M A, Safania A M. (2004). The way of spending leisure time of Islamic Azad university students insisting in sport activities. *Quarterly Olympic*. 12(1): 117-26.[Persian]
  - Nazariyan Madouni. A., Ramezani. A. R. (2013). Assessment of barriers and strategies for the development of the contribution of sports activities to leisure students. *Research on educational sport*. 3, 13-28. (Persian)
  - poor kiani. M., jami ahmadi. A., Afroozeh. A. (2017). Determine affecting factors on increasing students' Physical activity participation. *Research on educational sport*, 5(12), 97-114. [Persian]
  - *educational sport*, 5(16), 65-80. [Persian]
  - Godet, M., Durance, P., Gerber, A. (2008). Strategic Foresight La Prospective Use and Misuse of Scenario Building. *LIPSOR Working Paper* (#10), Paris.
  - Gregg, E. A., & Gregg, V. H. (2017). Women in Sport: Historical Perspectives. *Clinics in sports medicine*, 36(4), 603-610.
  - Hassanipour Azgomi S, Fathalipour M, Daryabeigi Khotbesara R, Soheili azad A. Prevalence of obesity and overweight in students of Tehran University of medical sciences in 2015 (2017). *Journal of Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences*. 4(4), 40-45.
  - Hosseini, E., Pourkiani, M., Jami Alahmadi, M., Afroozeh, A.(2016). Determine Affecting Factors on Increasing Students' Physical Activity Participation. 12, 97-114.
  - Jami Alahmadi A. (2014). Determine the factors affecting the institutionalization of the students in physical activity and outlines: case study Universities of Tehran [thesis]. Tehran, *Shahid Beheshti University*. [Persian]
  - Kalateh. M., Kozehchian. H., Ehsani. M., Hosseini. Y. (2014). Designing and explaining the model of student volunteering in student sport: A case study: Sports volunteers at Tehran State Universities. *Research on educational sport*. 6, 33-50. [Persian]
  - Maleki. M. M., Fathi. M. R., (2017). Future Study of Decision Models in Business Using Scenario Planning Approach. *Journal of Future Management Studies*, 28(108), 33-50. [Persian]
  - Manafi. F, Ramazaninejad. R, Gohar rostami. H, Pourkiyani. M. (2016). The sport participation development

- Planning Based on Futures Studies and Scenario Case Study. *Journal of Tourism Planning and Development*, 6(23), 8-30. [Persian]
- Talebpour. M., Sahebkar. M.A., Mosala Nejad. M., Rajabi. M. (2016). Comparison Study to the Factors Affecting on Institutionalization of Sport among Students (Case Study of Ferdowsi University of Mashhad). *Research on educational sport*, 4(11), 55-70. [Persian]
- Walsh, P. R. (2005). Dealing with the uncertainties of environmental change by adding scenario planning to the strategy reformulation equation. *Management Decision*, 43(1), 113-122
- Ramezani. M., Andam. R., Aghaiee. A. A. (2013). Designing a Strategic Plan for Physical Education at Shahrood University. *Research on educational sport* 3(7) 15-40. [Persian]
- Rezvani Asl. V. (2015). Investment Future Studies and Profitability in Qom Province's Housing Industry. Master's Thesis, management faculty, *Institute for Management and Planning Education and Research*. [Persian]
- Sallis J F, Cervero R B, Ascher W, Henderson K A, Kraft M K, Kerr J. (2006 Apr). An ecological approach to creating active living communities. *Annu Rev Public Health*. 27: 297-322.
- Taghvaii, M., Hossenikhah, H. (2018). Tourism Development

Scenario Planning of University Sports of Iran based on Future Study Approach

Mohammad Reza Fathi¹, Mohammad Hasan Maleki², Ali Saberi*³, Atefeh Zandagahi⁴

Received: Jul 02, 2019

Accepted: Dec 08, 2019

Abstract

Objective: The main goal of this research is Future Studies of University Sports of Iran

Methodology: In this study, using two future research methods including structural analysis and scenario writing, we first identified the key uncertainties of University Sports of Iran and then developed future scenarios for University Sports of Iran. Initial data were collected using interviews with Collegiate athletics experts and reviewing the literature. The questionnaire was analyzed by using the Mic-Mac software.

Results: Of the seventeen effective factors, ten important factors were identified and by analyzing the Mic-Mac software, finally, two key factors of financial, economic and lifestyle support were identified. Based on these factors, four scenarios were identified using the Wizard scenario software and Cross Impact Matrix. These scenarios include the age of happiness, the world of indifference, the lazy world and the depressed world.

Conclusion: In the age of happiness scenario, which shows the best situation, high financial support and a good lifestyle lead to a good future for college sports. The depressed world scenario also illustrates the worst situation in which underfunding, inadequate infrastructure, and lack of culture for a dynamic life style lead youth and students to not exercising. By identifying the best and most desirable future, current programs can drive that realization.

Keywords: Future Study, University Sports, Scenario Planning, Cross Impact Matrix.

¹Assistant Professor, Department of Management and Accounting, College of Farabi, University of Tehran, Qom, Iran, ²Associate Professor, Department of Economics and Management, University of Qom, Qom, Iran, ³Assistant Professor of Sport Management, Department of Management and Accounting, College of Farabi, University of Tehran, Qom, Iran, ⁴ MSc of Industrial Engineering, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran

*Corresponding author's e-mail address: ali_saberi1364@ut.ac.ir